

Dosarul nr. 1r-3/2023

1-23033413-01-1r-03032023

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

20 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte - Toma Nadejda

Judecători - Guzun Ion și Catan Liliana,

a judecat, în ședința publică, recursurile declarate de către recurenții Posturusu Nicolae și Vizdoga Ion, împotriva încheierii protocolare a Curții Supreme de Justiție din 27 februarie 2023, privind aplicarea amenzii judiciare în mărime de 20 unități convenționale, echivalentul a 1000 lei pentru fiecare. Procedura de citare a fost legal executată.

În ședință s-au prezentat:

Recurenții Posturusu Nicolae, Vizdoga Ion,

Procurorul Iarmaliuc Petru

Recurenții au solicitat admiterea recursurilor.

Procurorul a solicitat respingerea recursurilor.

C O N S T A T Ă :

1. Prin încheierea protocolară a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 27 februarie 2023, în privința avocaților Vizdoga Ion și Posturusu Nicolae a fost aplicată amenda judiciară în mărime de 20 (douăzeci) unități convenționale, ceea ce constituie 1000(una mie) lei, pentru fiecare, din motivul înaintării abuzive a recuzării procurorului Petru Iarmaliuc, cu scopul de a tergiversa procesul.

2. Nefiind de acord cu încheierea nominalizată, avocații Vizdoga Ion și Posturusu Nicolae, au declarat recursuri, prin care solicită casarea încheierii protocolare privind aplicarea amenzii judiciare cu constatarea violării art. 6 & 1 și 10 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

3. În motivarea recursului recurenții Vizdoga Ion și Posturusu Nicolae au menționat că acordă asistența juridică inculpatului Dodon Igor în cauza penală de învinuire a ultimului de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin.(3), (5), art. 181/2 alin.(5), art. 324 alin.(3) lit. a), b),c) Cod penal .

Expunând circumstanțele aplicării de către instanța de judecată a sancțiunii sub formă de amendă în privința sa au indicat asupra următoarelor fapte.

La etapa finalizării urmăririi penale și în ședința preliminară de către partea apărării în dosar au fost înaintate cereri privind excluderea probelor din dosar cu recunoașterea nulității acțiunilor de urmărire penală și explicarea învinuirii în temeiul prevederilor art. 66, 68, 94, 244-247, 251, 277, 278, 282 și 364 Cod de procedură penală.

Recurenții au indicat că, în opinia lor, toate cererile formulate de apărare au fost examinate de către acuzatorul de stat în mod formal, fiind respinse, iar la examinarea cauzei penale în fond procurorul expunându-se de fiecare dată împotriva argumentelor formulate de către partea apărării invocând că toate cererile sunt repetitive, nefondate, nejustificate, abuzive, având doar un singur scop de tergiversare a procesului penal, fără a se expune asupra fondului plângerilor și cererilor formulate.

De asemenea recurenții au menționat, că după ce de către acuzatorul de stat a fost dată citirii învinuirea, în conformitate cu prevederile art. 364 Cod procedură penală, partea apărării a formulat o cerere privind explicarea învinuirii de către acuzatorul de stat inculpatului, subliniind că aceasta cerere a fost formulată și la momentul înaintării acuzării și la finalizarea urmăririi penale. Acuzatorul de stat a refuzat să dea răspuns la cererea apărării, invocând lipsa cadrului legal ce ar obliga procurorul de a formula răspunsuri la întrebările apărării asupra acuzării formulate de către acesta.

Ulterior, instanța de judecată a admis cererea apărării și a acordat termen acuzatorului de stat pentru formularea răspunsurilor la întrebările părții apărării.

În opinia recurenților, prin răspunsul acuzatorului de stat adresat Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție, au fost date doar unele răspunsuri, însă din conținutul lor învinuirea înaintată inculpatului a devenit și mai neclară și contradictorie, deoarece răspunsurile formulate vin în contradicție directă cu învinuirea anterior prezentată, iar la cele mai vulnerabile întrebări ale apărării a fost dat un răspuns care vine în contradicție cu principiile dreptului procesual penal și ale dreptului penal.

În aceste condiții, după studierea răspunsurilor formulate de către procuror și până la începerea cercetării probatoriului, în ședința de judecată din 23 februarie 2023 apărarea a depus o cerere prin care a solicitat explicarea învinuirii și excluderii contradicțiilor formulate de procuror.

Examinând cererea părții apărării, instanța de judecată a dispus anexarea cererii la materialele cauzei, menționând că asupra acestor argumente se va expune la pronunțarea hotărârii.

Recurenții au menționat că în ședința de judecată din 27 februarie 2023 partea apărării au revenit la cererea formulată din 23 februarie 2023, deoarece în opinia avocaților, instanța de judecată nu s-a expus asupra acesteia, solicitând emiterea de către instanță a unei încheieri privind constatarea faptului refuzului procurorului de la exercitarea legală a atribuțiilor procesuale privind explicarea învinuirii formulate.

Recurenții au indicat, că instanța de judecată a respins cererea apărării din motiv că este înaintată repetat, motivându-și soluția prin faptul că în ședința din 23 februarie 2023 s-a dispus prin încheiere că, asupra acestor argumente instanța se va expune la pronunțarea hotărârii.

În opinia recurenților, instanța nu a precizat dacă se va expune prin sentința asupra argumentelor invocate de apărare după examinarea întregului proces, deoarece a indicat doar ca se va expune la pronunțarea hotărârii, fapt interpretat de către apărare, că instanța urma să emită o încheiere separata asupra solicitărilor invocate în cerere.

Susțin recurenții că, incertitudinea în expunerea formulată de către instanța de judecată, prin încheierea sa din 23 februarie 2023, a impus apărarea de a reveni cu aceasta cerere în ședința din 27 februarie 2023.

Astfel, apărarea, considerând o încălcare refuzul categoric al acuzatorului de stat de a explica învinuirea formulată inculpatului Igor Dodon, inacțiune prin care se încalcă dreptul inculpatului prevăzut de art. 64 alin.(2), p. l) Cod procedura penală, a înaintat recuzare procurorului Petru Iarmaliuc.

Instanța de judecată a dispus respingerea cererii de recuzare depuse. Totodată, instanța a dispus aplicarea amenzii judiciare avocaților Vizdoga Ion și Posturusu Nicolae a câte 20 unități convenționale, adică în sumă de câte 1000 lei pentru fiecare, cu informarea despre comportamentul acestora a Uniunii Avocaților și a Ministrului Justiției *pentru înaintarea recuzării abuzive, cu scopul de a tergiversa procesul.*

Recurenții consideră că, din conținutul încheierii protocolare a Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție și procesului-verbal al ședinței de judecată din 27 februarie 2023 este imposibil de a înțelege care temeuri au fost reținute în sarcina avocaților pentru sancționarea acestora cu amendă.

În acest sens recurenții menționează faptul că, una din garanțiile ce au menirea să asigure dreptul la un proces echitabil se exprimă prin obligația instanțelor de judecată de a-și motiva soluțiile. Astfel, instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele determinante pentru actul de dispoziție. Or, acesta este fundamentul ca instanțele unei societăți democratice să le inspire încredere justițiabililor.

Recurenții consideră că, încheierea instanței de aplicare a amenzii este una ilegală și urmează a fi casată din motivul că, în conformitate cu prevederile art. 34 alin.(4) Cod procedură penală, legiuitorul a stabilit, reieșind din conținutul expres al textului legii, că doar existența în cumul a celor trei condiții poate genera un temei juridic de a constata existența abaterii și anume: cererea de recuzare urmează să fie recunoscută ca fiind repetată (adica pe aceleași temeuri anterior ar fi fost înaintata o alta cerere de recuzare); cererea este înaintata cu rea-credință (adică partea care a formulat recuzarea are un alt interes decât cel procesual) cererea este înaintata în mod abuziv (adică folosind drepturile procesuale se face abuz de ele).

În speță recurenții consideră că, instanța, aplicând amenda, a indicat

ca fiind constatat doar un element, și anume acel că cererea de recuzare ar fi una abuzivă, fără a indica celelalte doua elemente în cumul, fapt ce exclude, în opinia recurenților, în mod indubitabil existența faptei de încălcare a procedurii de recuzare.

De asemenea recurenții invocă și faptul că, din conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată nu rezultă că au fost admise încălcările procedurale în desfășurarea procesului cu scopul tergiversării acestuia.

Prin urmare, în opinia recurenților, instanța a pornit de la idei preconceptuate că în proces, avocatul nu ar trebui să pună în evidență sau să contribuie la stabilirea unor fapte, chiar și importante pentru o soluție legală, cum ar fi, claritatea învinuirii formulate fața de inculpat, ori exercitarea unei apărări eficiente poate avea loc dacă învinuirea formulată este clară și logic expusă.

În opinia recurenților, amenda aplicată se datorează nu doar insistenței din partea apărării de a explica învinuirea formulată care, de fapt, este incomodă părții acuzării, dar care este o acțiune obligatorie în cadrul unui proces penal și care în mod indubitabil este foarte importantă pentru justa soluționare a cauzei, dar și unor prejudecăți pe care instanța încearcă să le materializeze atunci când își asumă rolul de apărător al părții acuzării, atunci când acesta nu-și onorează obligațiunile sale procesuale.

În acest sens, recurenții consideră, că, în opinia lor, anterior emiterii încheierilor contestate, instanța de judecată a intervenit de mai multe ori nejustificat în apărarea acuzatorului de stat, creând presiune asupra părții apărării.

De asemenea recurenții au invocat și faptul că comportamentul acestora nu au avut la bază acțiuni, care s-au soldat cu incidente în ședință, insulte adresate judecătorilor sau participanților la proces, acțiuni care au dus la întreruperea ședinței de judecată etc.

Recurenții consideră că abuzul reținut în sarcina lor de către instanță ține, de fapt, de modul în care acuzarea, pe de o parte și recurenții în calitate de avocați, pe de altă parte, își exercită atribuțiile în cadrul procesului.

Recurenții consideră că în acest sens, curmarea acțiunilor unui avocat în proces, care sunt ghidate de interesul explicării actului de acuzare formulat și menținerea procesului judiciar în câmpul legal de protecție a drepturilor și intereselor justițiabilului inculpat, prin aplicarea de către instanța de judecată, la solicitarea procurorului, a unei amenzi judiciare sunt contrare dreptului garantat prin art. 6 & 1, 10 CEDO și constituie o ingerință a acuzării și a instanței de judecată în exercitarea apărării.

De către recurenți se menționează și faptul că, din conținutul extrasului din procesul-verbal al ședinței de judecată din 27 februarie 2023 în care este expusă încheierea protocolară privind aplicarea amenzii judiciare, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție nu a făcut referința concretă la norma juridică, adică la aliniatele concrete din articolele 201 Cod de procedură

penală în baza căreia s-a dispus aplicarea amenzii judiciare și pentru care faptă s-a dispus aplicarea amenzii, iar referința pur formală doar la prevederile art. 34 alin.(4) și 201 Cod de procedură penală, nu dă o claritate și o previzibilitate în ce privește corectitudinea și legalitatea aplicării amenzilor judiciare.

Recurenții au solicitat casarea încheierii protocolare a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 27.02.2023 privind aplicarea amenzii judiciare avocaților Vizdoga I. și Posturusu N. , dar și constatarea violării de către instanța de judecată a art. 6 & 1, 10 CEDO.

4. Judecând recursul declarat, în raport cu actele cauzei și prevederile legale, Colegiul penal conchide că acesta urmează a fi admis, pentru considerentele ce urmează.

Conform prevederilor art. 437 alin.(1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs hotărârile penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Potrivit art. 449 alin.(1) pct.2) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, casând integral hotărârea atacată, în cazul în care ea este neîntemeiată și să dispună încetarea procedurii.

Potrivit art. 201 alin.(8) Cod de procedură penală, încheierea instanței de judecată privind aplicarea amenzii judiciare poate fi atacată separat cu recurs.

Instanța de recurs, în temeiul art. 448 Cod de procedură penală, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosar și a oricăror documente noi prezentate de părți. Respectiv, instanța verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Colegiul penal analizând conținutul recursului declarat, a stabilit că drept temei de casare recurenții invocă pct. 6) alin. (1) art. 444 Cod de procedură penală, și anume, *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Din materialele prezentate rezultă că, în ședința din 27.02.2023 recurenții Vizdoga I. și Posturusu N. în calitate de avocați a inculpatului Dodon Igor în cauza penală de învinuire a ultimului de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin.(3), (5), art. 181/2 alin.(5), art. 324 alin.(3) lit. a), b),c) Cod penal, au depus o cerere de recuzare a procurorului Iarmaliuc P., invocând faptul că, în opinia acestora, acuzatorul nu respectă obligația de exercitare legală a atribuțiilor procesuale privind explicarea învinuirii formulate inculpatului.

Procurorul Iarmaliuc P. a solicitat respingerea cererii de recuzare, dar și sancționarea avocaților cu amendă în temeiul prevederilor art. 34 alin.(4) Cod de procedură penală.

Potrivit materialelor cauzei instanța de recurs constată că, prin încheierea protocolară din 27 februarie 2023 Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a dispus: „Pentru înaintarea recuzării procurorului Petru Iarmaliuc,

abuzivă, cu scopul de a tergiversa procesul, se aplică amendă judiciară avocaților Vizdoga Ion și Posturusu Nicolae, câte 20 unități convenționale, adică în sumă de 1000 lei pentru fiecare. Despre comportamentul avocaților Vizdoga Ion și Posturusu Nicolae se informează Uniunea Avocaților și Ministrul Justiției” , totodată în textul încheierii sunt indicate în calitate de temei legal prevederile art. 34 alin.(4) și art. 201 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de fond, întemeindu-și soluția, a indicat în calitate de temei legal prevederile art. 34 alin.(4) Cod penal, care stabilesc: *”În cazul în care cererea de recuzare se înaintează în mod repetat cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții răuvoitoare, instanța care soluționează cauza poate aplica față de persoana vinovată o amendă judiciară în condițiile prezentului cod.”*

Colegiul penal, examinând recursul, constată că instanța de fond nu a coroborat aplicarea normelor legale pe care le indică în calitate de temei legal, deși art. 34 alin. (4) Cod de procedură penală prevede în mod expres că aplicarea amenzii judiciare în acest caz se înfăptuiește *”în condițiile prezentului cod”*.

În acest sens Colegiul penal atestă că instanța de fond, sancționând avocații cu amenda judiciară nu a indicat în încheierea din 27.02.2023 în temeiul căror prevederi legale stipulate în art. 201 Cod de procedură penală a aplicat amenda.

Astfel, Colegiul penal ține să atragă atenția asupra faptului, că art. 201 Cod de procedură penală este constituit din 9 alineate, care conține reglementări clare și distincte referitoare la amenda judiciară, inclusiv stabilind că temeiul sancționării este o abatere în cursul procesului penal, precum și enumerând în mod concret în 8 puncte care ar fi aceste abateri, unul din puncte conținând o coroborare cu alte norme de procedură (art. 334 cod de procedură penală).

De asemenea Colegiul penal remarcă și faptul că încheierea de sancționare cu amendă instanța de fond nu a ținut cont de faptul că într-adevăr, după cum a fost remarcat de către recurenți, art. 34 alin. (4) Cod de procedură penală stabilește în mod expres că abaterea indicată în această normă urmează să întrunească 3 elemente: *cererea de recuzare se înaintează în mod repetat(1) cu rea-credință(2) și în mod abuziv (3) plus scopul.*

Colegiul penal constată, că încheierea contestată nu conține indicarea asupra tuturor elementelor menționate supra ce ar constitui abatere în cadrul procesului penal, instanța de fond limitându-se la indicarea constatării *înaintării recuzării procurorului Petru Iarmaliuc, abuzivă, cu scopul de a tergiversa procesul*, fapt ce echivalează cu neconstatarea existenței faptei abaterii și, respectiv, cu nemotivarea de fapt și de drept a încheierii.

Circumstanțele expuse supra denotă în mod clar că încheierea protocolară atacată este una neîntemeiată, deoarece nu cuprinde temeiurile de fapt și de drept prevăzute de lege pe care se bazează soluția, iar recursurile

declarate sunt fondate.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța îl admite, casând hotărârea integral, în cazul în care ea este neîntemeiată. Reieșind din faptul că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța, constituie erori de drept prevăzute în art. 444 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se impune soluția admiterii recursurilor și casării integrale a încheierii contestate, ca fiind una neîntemeiată.

Totodată Colegiul penal consideră necesar de a menționa, că obiectul recursului este soluția de aplicare a amenzii judiciare, iar instanța de recurs este competentă să se expună numai referitor la aceste solicitări ale recursului.

Astfel, Colegiul penal va lăsa fără soluționare solicitarea recurenților privind constatarea încălcării drepturilor fundamentale prevăzute în art. 6 & 1 și art. 10 CEDO, precum și nu se va expune asupra argumentelor invocate în acest sens în recurs, deoarece consideră ca acestea depășesc competențele atribuite instanței de recurs la examinarea temeiniciei și legalității aplicării amenzii judiciare, dat fiind faptul că acestea se referă la fondul cauzei.

În această situație, Colegiul penal consideră că recursurile avocaților Vizdoga Ion și Posturusu Nicolae sunt întemeiate și urmează a fi admise, iar încheierea instanței de judecată privind aplicarea amenzii judiciare în privința acestora urmează a fi casată, cu dispunerea încetării procedurii.

5. În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE:

Admite recursurile declarate de către recurenții Posturusu Nicolae și Vizdoga Ion, casează total încheierea protocolară a Curții Supreme de Justiție din 27 februarie 2023, privind aplicarea amenzii judiciare în mărime de 20 unități convenționale, echivalentul a 1000 lei pentru fiecare, cu încetarea procesului.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată integral la **27 martie 2023.**

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Guzun Ion

Catan Liliana

